

Johtokunnan kokous 3/2008

Aika torstai 2.10.2008 klo 14–16

Läsnä Puheenjohtaja Hannu Niemi
Sihteeri Dorrit Gustafsson

Esittelijä Kai Ekholm
Asiantuntija Kristiina Hormia-Poutanen

Jäsenet Ilona Herlin
Sakari Katajamäki
Esa-Pekka Keskitalo
Ulla Ohvo
Elisa Paavilainen
Jarmo Saarti
Markku Suvanen
Kristiina Wähälä

(ei osallistunut § 7:n käsittelyyn)

1 §

Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Kokouksen puheenjohtajan lisäksi vähintään puolet jäsenistä on läsnä.

Päätös: Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

2 §

Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttäneen.

Päätös: Kokouksen esityslista hyväksyttiin.

3 §

Kokouksen pöytäkirjan tarkistaminen

Valitaan pöytäkirjantarkistajiksi Ilona Herlin ja Sakari Katajamäki.

Päätös: Valittiin esityksen mukaan.

4 §

Edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 4.1)

Edellisen kokouksen pöytäkirja (päiväys) nro 2 on liitteenä.

Hyväksyttäneen.

Päätös: Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin 8 § :ssä mainitun Anna Rotkirch -nimen korjauksella.

5 §

Ilmoitusasiat

- Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen tavoitteena on koulutus- ja tutkimustoiminnan laadun parantaminen ja vaikuttavuuden lisääminen tiivistämällä korkeakouluverkkoa ja vahvistamalla korkeakoulujen profiloitumista ja painoaloja. Opetusministeriö on asettanut työryhmän edistämään ja koordinoimaan korkeakoulukirjastojen rakenteellista kehittämistä. Työryhmä päättää työskentelynsä kesällä 2009. Työryhmän puheenjohtajana toimii Jarmo Saarti. Kirjaston edustajana työryhmässä on Kristiina Hormia. Kai Ekholm on hankkeen ohjausryhmässä. Hankkeen verkko-osoite on <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/rake.html>.
- Kirjasto on hankkinut digitoinnin toiminnanhallinnan ohjelmiston (docWorks). Ohjelmiston hankinta on mahdollistanut skannatun aineiston jälkikäsitteilyn, työprosessien automatisoinnin sekä metatietojen luonnin ja liittämisen digitaaliseen korvaavaan tallenteeseen.
- Itä-Suomen lääninhallitus on myöntänyt Kansalliskirjastolle vuosille 2008–2011 965 036 euroa Ephemera-hankkeelle. Hanke on osa Kansallisen digitoitikeskuksen kehittämistä ja kulttuuri-perinnön digitointia. Digitoinnin kohteena ovat erityisesti kirjaston pienpainatekokoelmat. Rahoitus on suurelta osin peräisin Euroopan sosiaalirahastolta.
- Helsingin Sanomien Säätiö on myöntänyt 180 000 euroa Kansalliskirjaston kokoelmiin kuuluvien keskiaikaisten pergamenttilehtien konservointiin ja digitointiin ja siten tutkijoiden käyttöön. Pergamenttilehtiä on yli 10 000. Hanke liittyy dosentti Tuomas Heikkilän johtamaan tutkimusprojektiin, joka pyrkii luomaan valoa maamme varhaisimman kirjallisen kulttuurin syntyyn, kehitykseen ja vaikutukseen.
- Kansalliskirjasto on esitellyt alustavasti Helsingin yliopiston rehtorille ajatusta Helsinki University Digital Library - hankkeen perustamista. Hankkeessa rakennettaisiin digitaalisten sisältöjen tutkimusympäristöä.

6 §

Kansalliskirjaston esitykset Opetusministeriön TTS:n 2010-2013 valmistelua varten

Yliopisto-ohjauksen muuttuminen uuden yliopistolain myötä vaikuttaa tulosneuvottelujen aikatauluun. Vuotta 2010 koskeva neuvottelu pidettäneen vasta syksyllä 2009. Ministeriö kuitenkin valmistelee seuraavaa TTS-kautta syksyllä 2008 ja on pyytänyt kirjastoa esittämään lyhyessä muistiossa seuraavaa suunnittelukautta varten

1. nykytilan ja siihen liittyvät ongelmat,
2. TTS-kauden kehittämistarpeet,
3. rahoitustarpeet,
4. mahdolliset muutokset toiminnan indikaattoreihin.

Kirjaston toimintaa seuraavalla suunnittelukaudella ohjaa erityisesti Kansallisen digitaalisen kirjaston rakentaminen ja Opetusministeriön esitykset kirjaston palvelukeskusroolin vahvistamisesta ja Kansallisen digitoitikeskuksen vakinaistamisesta. Suunnittelukauteen liittyy myös tiivistyvä yhteinen toiminta Varastokirjaston kanssa. Kirjaston kehittämistarpeet kohdentuvat mm. järjestelmäarkkitehtuurin ja digitoinnin kehittämiseen ja niitä koskevat rahoitusesitykset on laadittu vuoteen 2013 saakka.

Esittelijä Kai Ekholm korosti toimintaympäristössä tapahtuvia suuria muutoksia ja muistutti erityisesti pienten ja keskisuurien kirjastojen tarvitsevan rakenteita ja järjestelmiä koskevaa tukea. Kansalliskirjasto pyrkii esityksessään kantamaan osuutensa tietohuollon kansallisesta vastuusta. Vuonna 2010 tehdään Kansalliskirjaston palvelujen kansainvälinen arviointi, jonka tulokset ovat tärkeitä kirjaston tulevaisuuden linjaamisessa. Opetusministeriön ohjaama Kansallisen digitaalisen kirjaston hankkeelle on varattu vuoteen 2011 asti noin 5,1 M €, mihin ei vielä sisälly juurikaan pitkäaikaissäilytykseen tarvittavaa rahoitusta. Kansalliskirjaston perustehtävät ovat jatkossakin olennaisissa, ja Ekholm totesi siihen liittyvän perusrahoituksen jääneen pahasti jälkeen.

Dorrit Gustafsson esitteli ajatuksia Kansalliskirjaston valtakunnallisen palvelukeskusroolin kehittämisestä kirjastojen yhteisten palvelujen edistämiseksi ja siinä mahdollista yhdistymistä Varastokirjaston kanssa. Kristiina Hormia esitteli kirjastojen järjestelmäarkkitehtuurin kehittämistä. Kai Ekholm esitteli Kansallisen digitoitikeskuksen 3–4 milj. sivun vuosidigitoinnin tavoitteita ja totesi tällä vasta päästävän noin 2–3 %:n osuuteen kansalliskokoelmasta. Verkkokäytössä todettiin tekijänoikeuksien nousevan erityisen tärkeäksi tekijäksi.

Keskustelussa kiiteltiin kirjastoa avauksesta, ja Jarmo Saarti totesi avauksen helpottavan RAKE-ryhmän työskentelyä. Hän piti tärkeänä varmistaa, että kirjastojen kehittämisessä ei rakenneta päällekkäisiä palveluja. Ulla Ohvo oli samoilla linjoilla ja totesi, että yhteisten palvelujen keskittämiseksi on syytä saada riittävän korkean tason sitoutuminen jo alkuvaiheessa. Elisa Paavilainen korosti, että yhteisten palvelujen kehittämistä on tehtävä yhteistyössä eri hallinnonalojen kanssa. Jarmo Saarti pohti, olisiko verkoston johtaminen osa uudenkaltaista palvelukeskusta. Keskustelussa todettiin, että ohjaus- ja hallintomallin kehittäminen erilaisille tarkasteltaville malleille on suuri

haaste. Keskustelun kuluessa tuli esiin myös, että asiakkaiden tarpeet on otettava selkeästi huomioon palveluja kehitettäessä. Todettiin, että avauksen jälkeen on hyvä mahdollisimman pian avata avoin keskustelu ja pohtia mm., mitä palveluja voitaisiin entisestään keskittää ja mitä on syytä pitää hajautettuna. Kirjastoverkkoon kuuluu hyvin erilaisia toimijoita, joten keskustelun on oltava riittävän laajaa.

Todettiin, että esitystä käsitellään seuraavaksi 15.10.2008 opetusministeriössä.

Hyväksyttäneen liitteen mukaan.

Päätös: Johtokunta hyväksyi esityksen jatkokeskustelun pohjaksi ja valtuutti sihteerin ja esittelijän viimeistelytyön tekemiseen.

7 §

Kansalliskirjaston lausuntoliite Helsingin yliopiston lausuntoon yliopistolakiesityksestä

Yliopistolakiesitys ei tuo muutosta Kansalliskirjaston asemaan vaan ”Kirjaston nykyinen asema ja suhde yliopistoon esitetään säilytettäväksi ja kirjastoa koskevat perussäännökset otettavaksi mukaan yliopistolakiin (yliopistojen oikeudellisen aseman muutos ei vaikuta kirjaston järjestäytymiseen).” Tästä huolimatta kirjasto haluaa varmistaa niin talouteen kuin ohjaukseen liittyviä tekijöitä sekä sen hallinnassa ja vastuulla olevaan kansallisuusomaisuuteen liittyviä asioita. Talouteen liittyviä kysymyksiä on toimitettu myös yliopiston sisäiselle valmisteluryhmälle.

Kirjastolta ei ole pyydetty lausuntoa, mutta johtokunta esittää lausuntoliitettä liitettäväksi yliopiston lausuntoon. Lausuntoliitteessä kiinnitetään erityistä huomiota kansallisuusomaisuutta koskevaan tulevaisuuteen ja Kansalliskirjastoa koskevaan ohjaukseen uuden lain aikana. Lakiesitys sisältää myös muutoksia kirjastoa koskeviin lakipykäliin. Näihin esitetään vain tarkennuksia käytettyihin käsitteisiin.

Keskustelussa nousi esiin erityisesti huoli kirjastojen ja Kansalliskirjaston talouden tulevaisuudesta ja ennen kaikkea keskitettyjen palvelujen rahoituksesta. Keskustelussa nousi myös esiin näkemys, että kansallisuusomaisuuden tulisi kuulua valtiolle.

Hyväksyttäneen liitteen mukaan.

Päätös: Johtokunta hyväksyi lausuntoliitteen esityksen mukaan ja että se toimitetaan yliopistolle liitettäväksi sen lausuntoon.

8 §

Muut asiat

Ei muita asioita

9 §

Johtokunnan seuraava kokous

Seuraava kokous ehdotetaan pidettäväksi joulukuussa aiheena kokoelmapolitiikka.

Päätös: Seuraavat kokoukset ovat 12.12.2008 klo 13 ja 19.1.2009 klo 13.

11 §

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.

Hannu Niemi
Puheenjohtaja

Dorrit Gustafsson
Sihteeri

Pöytäkirjantarkistajat

Ilona Herlin

Sakari Katajamäki